Ingyen. Melléklet a Szabad Szó-hoz. Budapest, 1907. Ianuar 3.

VOINȚA POPORULUI

foaiă septemânală luptătoară pentru drepturile agriculturilor, muncitorilor, meserieșilor, cubicușilor, și ai gazdelor mici.

Numerul telefonului 59—21. Numerul telefonului 59—21.

Aceasta foaiă nu se poate abona, dar fie — care membru cine abonează foaia ungară, o capĕta ca annex in cinste.

Primredactor: MEZŐFI VILMOS deputat dietal.

Redacția și administrația: VII. KERÜLET, ISTVÁN-UT 67. SZÁM. Tot felu i de scrisori, bani și altele sunt de a se trimite pe adressa „Szabad Szó", VII., István-ut 67. sz.

Fraților!

Vointa Poporului in 1. Decemvrie a inceput viața sa nouă. Numĕrul prim al foaiei noastre era primit cu cea mai bucuriă in întreaga țeară de câtră frații Români. In însuflețirea și bucuria aceasta vedem semnul unui viitor mai bun și mai frumos. Dar însuflețirea nu e încă destulă. Fără fapt nu putem ajunge nimic.

Precum am scris deja in numĕrul prim Vointa Poporului nu se poate abona. Membrii Alianței țeresci pentru apărarea lucrătorilor însă o capĕtă in cinste. Dătorință fie-cărui frate adeverat este dară a se înscrie in cuta-re grupă locală. Sau și mai bine — cu privire la aceea, că frații Români nu prea au încă grupe locale, nizuința voastră să fiă întemeiarea grupelor. Rezultat numai așa puteți ajunge, dacă veți lucra împreună cu frații unguri in sinul Alianței. Scopul nostru e tot-acelaș. Dușmanii comuni. Puterea noastră stă numai in numerul mare, in tabĕra noastră mare. Inzădar tot, dacă numai simți și nu faci așa, cum face și lucrează fratele teu Ungur sau de alt neam. Nu scii ce e scopul cel de mai aproape. Nu scii cum trebue să purcezi, dacă nu vrei să vii in contrazicere cu ceielalți.

Grupele Alianței țĕresci pentru apărarea lucrătorilor lucră numai într' un fel, într' un mod. In sinul grupelor acestora nu esistă contrazicere, puterea, ce avem in frații uniți, eșe la îveală mai cu seama in Alianță. Membrii Alianței aŭ frați in întreaga țeară. Ori unde să te mână soartea, nu vei afla sat, unde să nu afli un frațe, care cu bunăvoință socialdemocratică să nu-ți vină in sprijin.

Pentru — aceea înscrieți-ve in oare-care grupă să cunoasceți din zi in zi tot mai bine scopurile noastre, mijloacele, cu care luptăm și modul cum luptăm. Și ce e mai mult — Vointa Poporului o capĕtă numai membrii Alianței. Luminările, ce dă foaia noastră poporului sĕrman sîngur merită orice sacrificiu. Și dacă pe lăngă aceea mai puteți fi și membrii Alianței noastră minunată, nu-i iertat să întârziați nici un moment, ci cu zel și suflet trebue să ve începeți de lucru. Noi sperăm, că așa va și fi.

Lucrați, ca apostolii.

Scopul nostru, pentru-care luptăm in continuu, necunoscênd nici osteneală, nici odihnă e, ca să facem fericit poporul sĕrman, și că aceia, cari până acum n'au avut drepturi, să cunoască in urmă pită moală al drepturilor. Luptăm pentru-aceea, ca poporul pămîntului să nu fiă partea cea mai delăsată al societății, ci cetățeni liberi și cu drepturi unui stat liber. Frumos e scopul nostru, mare-i idea noastră. Sĕ merită lupta pentru-ea. Și trebue să luptăm, pentru-că cine nu luptă și să increde in aceea, că alții vor câștiga pe sama lui drepturile, acela e leneș și om de nimic. Trebue să lucrăm cu toții. Căci lucrul e dătorința primă a fie-cărui frațe. „Cine nu lucră, să nu mănânce. Mare dreptate zace in zicala această și dreptatea această numai acei puternici nu o recunosc, cari trăesc chiar fără de lucru. Dar noi, sĕracii, cari cu sudorea noastră facem possibil, ca puternicii să trăiască fără grijă și fără muncă, să nu mergem după pilda lor, căci noi nu numai pentru pânea de toate zilele, dar și pentru viitor luptăm. Pentru viitorul, in care și muncitorii vor avea deja o soarte mai bună. Trebue să lucrăm, căci de vom suferi și mai departe, pe noi ne vor blăstema urmașii nostri. Popii spun sĕracilor, că in lumea ceealaltă va fi cu totul alt-cum. Că din cei mai mari vor fi cei mai mici, și din contră. Măngăierea aceasta, e destul de frumoasă — dar nu-i sigură. Așa scim, că încă nici un popă n'a fost pe lumea ceealaltă și așa nici unu nu poate sci, ce fel de traiu și viață va fi acolo. Și mai bine azi pită, decât mâne colac. Pentru-aceea, ca pe lumea ceealaltă să fim fericiți, nu trebue să suferim pe pămînt.

In contra stărilor de acum dară trebue să luptăm din resputeri. Trebue să luptăm, pănă-ce mai sînțim ceva putere in corpul nostru slab și sdrobit. Apostoli să fim! Apostolii unui viitor mai bun și frumos. Și dacă suntem apostoli, să trăim așa, cum au trăit apostolii lui Isus Christos.

Soartea apostolilor a fost tot-deauna suferința. Ei tot-deauna aŭ fost desprețuiți din partea celor puternici. Dar soartea aceasta să nu fiă piedecă.

Căci pe lăngă toată suferînţă, chibzueală şi osteneală chiămarea apostolilor e cea mai frumoasă.

Nu suferinţa lui, ci suferinţa celoralalţi să vadă apostolii. Fie-care frate scie, ce fel de soarte au lucrătorii pămîntului. Trebue să scie căci nici el nu trăesce alt-cum. Să întrebe pe sine îusuşi fie-care frate, oare bine i aşa, că in cea mai mare parte al zilelor să flămênzească şi să nu facă nimic in contra jefuirei.

Şi să nu astepte nici un frate îndrumare că cum trebue să lucre. Apostolii n'au lipsă de îndrumare, de învĕţare, precum n'au avut lipsă nici apostolii cei vechi. Să asculte, fie-care pe inima sa şi aşa să facă. Limbă fie-care om are. Şi să aduci aminte numai de suferinţele celor apăsaţi, voarba va curge.

Să nu asteptaţi ajutor! Voí trebue să luptaţi pentru viitorul vostru. Mergeţi in fie-care casă. Şi dacă aveţi voinţă trebue să invingeţi. Căci ideea, cărei apostoli voi sunteţi, e însaşi dreptatea. Şi dreptatea trebue să învingă, ori-ce şi fac oamenii întunecimei.

Mergeţi! Şi de veţi afla pe cale nu om, care ne sciind suferi mai mult, şi-a lăsat pămêntul şi patria, întoarceţi-l înapoi. Nu-i ertat să mergeţi. Trebue să luptaţi. Ascultaţi voarbele socialdemocraţiei. Vestiţi ideea.

N'aveţi frică! Să ve insufleţească scirea, că aproape e deja libertatea. Fuge deja tirannia.

Mergeţi şi ajutaţi in resăritul seu soarele socialdemocraţiei. Puneţi din cale piedecile. Mergeţi, fiţi apostoli. Ca cît mai iute să poateţi gusta libertatea dulce.

Starea politică.

In viaţa politică nu-i vorba numai despre proiectul de budget şi despre budgetul comun. Va să zică guvernul a aşternut deja deputaţilor planul veniturilor şi speselor spre anul viitor. Nui vorbă frate Român numai despre 1330 de milioane. Summa aceasta mică trebue să assudă poporul sĕrman numai pentru aceea, că din intemplare trăesce in Ungaria. Şi ca recompensaţia pentru summa aceasta mare, o şi tu capeţi ceva — Românule! Apă rece, de e fântană sau isvor in sat şi aer. Lucruri cari de bună samă ajung 1330 de milioane, dacă nu i-ai putea căpĕta in cinste. Şi ici-colo câte un pic şi leac. Spre esemplu. Budgetul ministeriului de comerciu şi industria face mai mult de 336 milioane. Şi din aceasta summă horribilă cade pe industrieşii mici 4 milioane, cu cuvinte patru milioane.

La desbatarea budgetului aceasta a ţinut o vorbire mare deputatul nostru dietal, Mezőfi Vilmos. Singur era in casa ţĕrii ca apărătorul muncitorilor Voarbele sale drepte, cu care a sbiciut domnii au avut un efect ne mai pomenit. Ca o mare zguduită de vîntul tare a turburat casa ţĕrii. Şi el in sgomotul cel mare, faţa de voarbele ameninţătoare stătea neclintit ca piatra şi nu inceta a spune dreptatea. Insĕmnătatea mare a vorbirei documentează imprejurarea, că după terminarea vorbirei insuşi ministrul Kossuth, apoi secretarul seu Josif Szterényi şi mai trei deputaţi au aflat de bine a ţine vorbire in contra fratelui Mezőfi şi se nizueau a mici efectul mare. Şi e drept domnii deputaţi aplaudau cu mare zel, dar efectul, ce a avut vorbirea aceasta afară in ţeara lată, nici ei nu l'aŭ putut mici.

In zilele de acum curge desbătarea budgetului ministeriului de agricultură. Vorbă multă, sĕrăciă. Mai vorbesc deputaţii, cari au cutezanţă a vorbi. Căci voia ministrilor ar fi, ca budgetul să fiă primit fără ori-ce desbatare. Cei dară, cari vorbesc, nu fac alt-ceva, decît laudă guvernul cu cuvinte blânde.

Tot acum ţin sedinţe şi delegaţiunile. Lucrul nu interesează domnii deputaţi numai intr'atîta, că voteazǎ milioanele pe sama guvernului comun. Vor ave cătani, vor ave bani, alt-ce nu e de lipsă. Delegaţiunile implinesc datorinţa lor, cum să cade şi lucrul e in rind. Despre aceia, cari dau milioanele aceste, nici nu-i vorbă.

Contract de imblătire.

(Formulă.)

Contract de imblătire ......

...... care fu legat de o parte între dădătorul de lucru ......,

de alta parte intre muncitorii subscrişi sub condiţiunile următoare.

1. Muncitorii se deobligă a imblăti grâul, orzul, ovesul şi secara dădătorului de lucru ...... din hotarul ...... pe un teritor de ...... holde (1200 de stângeni).

2. Lucrător prim sau gazdă nu se aflǎ intre lucrători. Nime nu poate fi favorizat mai bine, decât celalalt. Şi dacă muncitorii ar observa, că oare-care dintre ei e favorizat mai bine, aŭ dreptul de al eschide. Dădătorul de lucru trebue să se invoiască. In cas contrar muncitorii au dreptul de a repăşi in 24 oare. Plata pentru munca lor de până atunci dădătorul de lucru e obligat a plăti fără ori-ce subtragere. La legarea contractului muncitorii aleg un om spre servarea contractului. Tot atunci aleg doi oameni de incredere, cari însă se pot schimba. Schimbarea însă lucrătorii dau de scire şi dădătorului de lucru.

3. Pentru imblătire plătesce dădătorul de lucru ......

Dacă la terminarea imblătirei lucrătorii ar pofti bani, in loc de parte, atunci capĕtă lucrătorii după fie-care holdă ...... cor.

4. Ca nutremînt căpĕtă lucrătorii pe fie-care septemână ...... litre de grâu, ... klg. de slănină, ... litre de păsulă, ... litre de păsat, ... klg. de sare şi ...... klg. de carne bună. Preţul nutremântului de o septemână se stabilesce in ...... coroane.

5. Dădătorul de lucru trebue să se ingrijească de apă bună și proaspetă și de locuință sănetoasă.

6. Lucrătorii stabilesc după voia lor cea mai bună inceputul și capĕtul lucrului.

7. Dădătorul de lucru e obligat a da mașină bună, mașinist, incălzitor, lemne, apă.

8. Partea lucrătorilor dădătorul de lucru e obligat a transporta cu jugul seu pe locuința lucrătorului.

9. Lucrătorii au drept a pretinde dela aceia, cari lucră cu ei, să fiă membrii Alianței țĕresci pentru apărarea lucrătorilor.

10. Contractul acesta fu scris in doue esemplare egale. Subscrișii cetindu-l l'au ințeles și primindu-l l'au subscris. Un escmplar fu dat dădătorului de lucru, celalalt lucrătorului increzut

....

Dat in .... anul 19
luna .... ziua ....

De sine s' ințelege, că locurile goale vor fi umplute după imprejurările locale.

Tot-feluri.

Poporul Român și guvernul. Deputetul dietal Aurel Vlad in zilele trecute a vorbit in casa țĕrii despre un fapt al guvernului, care de e adever, merită despreţuirea cea mai mare. E voarba adeca, că guvernul prin deputatul dietal Burdea Constantin ar fi cumpĕrat dela Demetriu Birăuți foaia „Poporul Român“, care până acum era foaia Românilor activisti. Historia cumperării predau Birăuți și Burdea cu totul alt-cum. Cel dîntâiu spune, că Burdea a venit la el și in numele guvernului i-a oferit 14.000 de coroane sub condițiunea, că el va fi conredactor și foaia trebue să scrie după intențiunile sale. Tot-odată i-a oferit și un ajutor anual din parte guvernului și o parte i-a și predat.

Burdea zice că Birăuți i-a oferit foaia și el in numele seu și nu al guvernului a și vrut să o cumpere.

Cine are drept, încă nu se scie. Noi constatăm de odată numai atîta, că Dl. deputat Constantin Burdea stă foarte aproape de guvernul de acum și căel nu prea are atîtia bani să poată cumpĕra o foaiă. Ori-și cum să stee treaba și aceasta e un semn foarte caracteristic.

Lucrul lupilor. Câți-va agenți ai Jacabocanyistilor vreau să induplece poporul, că inainte de ziua „Péter Pál“ să nu leagă contract, de seceră. Acesti mișci in acest mod vreau să nimicească poporul sĕrman și să ajutoră proprietarii mari Căci de nu vor ave contract, nu vor câștiga nimic. Durere că încă sunt mai mulți lucrători neorganizați, decît organizați. Și dacă cei organizați nu vor lega contract, mai târziu nici nu vor căpăta. Facem atent poporul să nu creadă mișeilor. Conferințele comitatense au hotărit, că contractele de seceră trebue să fiă legate in tîmpul lor. Dar fie-care frate să se nizuească, că condițiunile să fiă cît mai bune.

Odihnă. După-ce trei-patru luni dintre 453 de deputați in fie-care zi abia puteai vede 50—60 in casa țĕrii, și după-ce fără ori-ce dispută și desbătare ău primit proiectele de lege al guvernului, domnii deputați au capĕtat un tîmp de odihnă de o lună. Să nu zică nime, că ei nu merit odihnă. Pe cine apasă gândurile patrici, cine votează din zi in zi milioanele, cari asudă poporul serac, trebue să gândească și să lucre mai mult, decît un om. ca noi. Și ei au lucrat. Nu-i vorbă! Că in sedința cea din urmă dintre 453 de deputați ai țĕrii impreună cu preşedinte, notar și ministruprezident 12 spune doisprezece înși, erau de față aceea încâ nu dovedesce nimic. Cine ar avea cutezanța de a spune lucruri de aceste, — mințesce. Oare nu! Ascultă numai pe Crăciuni pe Domnul deputat vorbind acasă. Hui ce fel de lucruri mari sĕvîrșite chiar prin el vei putea auzi din gura mare a domnului deputat. Și tu frate impreună cu mine crede, crede numai, până-ce vei mai ave ceva de licitat.

Ghîcituri. Budgetul guvernului de est an face 1300 de milioane. Va să zică atîta trebue să plătească locuitorii țĕrii in dare pe un an. Intrebare: ce și cît ar trebue să capete fie-care om sĕrac de la guvern și cu cât sĕ va mai mări summa aceasta horribilă, pănăce guvernul va realiza dreptul de alegere egal și secret?

*

Guvernul a vrut să cumpere foaia activistilor Români pentru o summă de 14.000 coroane din banii țĕrii. E întrebare, cît ar sacrifica guvernul, ca in întreaga țeară să nu fiă nici un om, care să spună verde dreptatea?

*

Solidaritatea e lucru frumos. Și nime nu poate spune, că domnii coalizați in guvernul de az, nu sunt solidari. Așa pe din afară. Când însă nu observe omul, mai că sĕ mănâncă. Ocaziunile aceste însă fiind foarte rare, domnii mai bine înghiță cîte una din promisiunile date poporului. E vorbă acum, că pe atunci, cînd deja se vor despărți domnii coalizați, ce va remâne din promisiunile aceste? (Nimic. Observareu redactorului).

Bacșișurile domnitorilor. O foaie englezească publică niște taifasuri ciudate despre bacșișurile (tringeld-urile) pe cari le plătesc singuraticii domnitori, când se duc în visită la o curte (de domnitori) străină sau la alți principi. Regele Angliei, cu prilejul fie-cărei visite mai mici ale sale, împarte câte 4000 coroane ca bacșiș celor ce-l servesc în străini. Dacă însă numărul servitorimei domnitorului pe care il cercetează e mai mare, atunci împarte câte 6 mil. cor. Din prilejul vânătorilor fie-care gonaci (haitău) capătă de la el câte 20 cor. iar îngrijitorul câte 100—200 cor. Regele predă banii în hărtie, învăluiți intr'o cuvertă inchisă, secretariului său, care după indepărtarea domnitorilui imparte el insu-și bacșișurile intre servitori. Inainte de asta cu câți-va ani când a cercetat pe Maj. — Sa regele nostru in Viena, a împarțit între servitori 20 mil. cor. ca bacșiș. Tot aceasta sumă a împărțit-o ca bacșiș când a luat parte la înmormântarea surorei sale, văduva împăratului Friederich.

Impăratul Germaniei încă e darnic, ba foarte darnic in ce priveşte bacşişurile. Când a luat parte la înmormântarea reginei Victoria a Angliei a împărţit 40,000 coroane ca bacşişuri. De altcum între imprejurări regulate, când e oaspe la curtea domnitorilor streini, încă împarte câte 20 mil. coroane.

Ţarul Rusiei când a fost la Londra a împărţit 60 mii de coroane între servitorii regelui englez. Afară de astea a mai împărţit funcţionarilor curţii felurite objecte de suvenire aşa că bacşişurile, pe cari le-a dat cu prilejul acesta au atins suma de cel puţin 150,000 coroane. t

Câţi oameni sĕraci ar putea îmblânzi foamea lor mare din aceste bacşişuri!

CRONICĂ.

A împuşcat pe tatăl său. Economul boga Czékoly Pál din comuna ungurească Beje din comi tatul Gömör, venise Vineri seara beat acasă, şi in beţia lui el voi să-şi bată nevasta! Fiul său Árpád sări in ajutorul mamei sale. Atunci cel beat luă un drug de fer şi ciocanul şi se nepusti asupra fiului său. Când nu birui nici aşa, într'un moment de furie nebună beticul voi să pună mâna pe puşcă, să-şi împuşte fiul. Acesta însă a fost mai sprinten, preveni primejdiosul om, pe care îl ucise cu un foc de revolver. Tribunalul din Rimbszombat a pornit cercetare la faţa locului, după care mama şi fiul au fost deţinuţi.

Nenorocire. Societatea căilor ferate face mai multe clădiri in Reşiţa. La o astfel de clădire uriaşă s'au rupt schelele, de pe care au căzut 26 persoane. Trei au remas morţi pe loc. In spital au murit 6, iar despre ceialalţi de asemenea nu e speranţă că vor trăi. Dintre nefericiţi partea cea mai mare sunt Români din Bocşa-Montană.

Atentat contra unui metropolit sîrbesc. Nişte Albanezi au incercat să ucidă pe metropolitul sîrbesc Nicefor din Prizrend. Din întâmplare au rănit pe servitorul metropolitului, iar acestuia nu i s'a întâmplat nimica.

O nouă conjuraţie militară în Serbia. „Prager Abendblatt“ din Praga află din Belgrad că se formează o conjuraţie de înalte personalităţi militare spre a resturna dinastia Carageorgevici şi a chema la tron pe un principe european, precum au făcut România şi Bulgaria.

Cutremur de pământ şi uragane. O telegramă din New-York a vestit săptămâna trecută, că in sudul Oceanului Pacific s'a produs un puternic cutremur de pământ însoţit de uragane teribile. Cele mai mari stricăciuni s'au făcut mai ales in Guinea germană. Mulţi indigeni au pierit.

Sinucidere în birjă. Săptămâna trecută s'a sinucis in Paris într'o trăsură de piaţă domnişoara Marie Luisa Ritter. Ea era pianistă talentată cunoscută in lumea muzicală. Domnişoara Ritter, de origine spaniolă, avea mari încurcături băneşti. Mobilele i-au fost secuestrate, şi dânsa a trebuit să se refugieze la nişte cunoscuţi. Dăunăzi i se oferise un post de profesoară de pian la Berlin, unde mai vrea să dea şi concerte; ea aştepta să aibe banii trebunicioşi spre a face această călătorie.

Neputând căpăta banii ea desnădăjduită îşi curmă zielele cu un foc de revolver.

Tribunale pentru copii. In America funcţionază de câţi-va ani tribunale speciale pentru copii. Primul tribunal de felul acesta a fost înfiinţat la Chicago in 1879. In statul Illinosis insă codul penal prevede şi pentru copii, ca şi pentru adulţi aceleaşi pedepse. Advocaţii, politicianii şi cluburile femenine se îngroziră de această barbarie spre a face să dispară aceasta stare de lucruri. Ei sfârşiră prin o învi gere şi căpătară de la parlament o lege, care s'a pus in aplicare la 1. Iulie 1899. Această laudabilă pornire a dat repede roade. După statul Illinois, Pensylvania voi să-şi aibă tribunalele sale speciale pentru copii — şi le capătă in 1903. mulţumită unei energice campanii a opiniei publice.

Instituţia fu apoi introdusă in mai multe state. In mai puţin şase ani. 24 state din 45 ale Stat lor-Unite au urmat pilda dată de Chicago şi Filadelfia.

Dreptul de vot al femeilor din Australia respins. Camera deputaţilor din stalul Victoria din Australia a respins proiectul de lege referitor la acordarea dreptului electoral şi pe seama femeilor.

Luarea inventarului cu bomba. Cu ocaziunea luărei iuventarului dintr'o biserică din Parlz au fost mari disordini. Uşa unei biserici a fost aşa de baricadată, incât a trebuit dărimată cu dinamită.

Poliţiştii cari veniră să imdrăştie mulţimea, au fost intimpinaţi cu pietrii din partea demontranţilor, dintre cari doui inşi, intre aceştia şi un preot, au fost deţinuţi.

PIAŢA DIN BUDAPESTA.

I. Cereale.

Grâu, maja m. cel mai frumos	15 cor.	70 fil.		
„ „ „ mijlociu	15 „	— „		
„ „ „ „ mai slab	14 „	25 „		
Secara, maja m. dela	12 cor.	40 fil.	—	12.60
Orz, „ „ ,	12 „	60 „	—	12.80
Cucuruz, „ „ „	13 „	40 „	—	13.70
Ovăs, „ „ „	14 „	85 „	—	15.20

II. Producte.

— Preţurile sunt socotite după 100 kilogr. şi in bani gata. —

Unsoare de Porc, dela	141 cor.	— 143 cor.
Slănină, ... „	110 „	— 112 „
Cartofi, ... „	2 cor. 70 fil.	— 4.60
Spirt, ... „	42 cor.	— 42.60 cor.

III. Târgul de porci Kőbánya (Steinbruch).

(Prima calitate ungară).

Bătrâni	120—122 fileri kilogramul
Tineri	126–128 „ „

Tipografia Ranko Milics, Budapesta, IX., Tompa-utca 14.